

IOGT·NTO·MOVEMENT

Antikorrptionspolicy

Styrelsen antog

IOGT-NTO-rörelsen ideell förening
Policy mot korruption

Den 15 mars 2016.

Reviderad 17 mars 2020.

1. Inledning

Korruption utgör ett allvarligt hinder för en rättvis utveckling och medför ökad fattigdom. Att motverka korruption i samhället såväl som inom utvecklingssamarbetet är en grundläggande förutsättning för ett framgångsrikt arbete för uthållig fattigdomsminskning. Det är mot denna bakgrund som IOGT-NTO-rörelsen ideell förening (hädanefter IOGT-NTO-rörelsen) tagit fram denna antikorrupsionspolicy.

En stor del av föreningens verksamhet finansieras av Forum Syd. Därigenom har IOGT-NTO-rörelsen förbundit sig att tillämpa Forum Syds regelverk för att motverka korruption i sin verksamhet. Föreningens antikorrupsionspolicy utgår ifrån Forum Syds policy och regler kring korruption. Policyn syftar till att tydliggöra detta regelverk och anpassa och utveckla det med hänsyn till den verksamhet som föreningen bedriver. Denna policy ska användas i det löpande arbetet såväl som vid upphandlingar.

2. Definition av korruption

Korruption är en form av maktmissbruk. Med korruption avses när någon – organisation, institution, företag eller individ – tillförsäkras sig otillbörlig vinning genom sin ställning. I begreppet korruption ingår sådana företeelser som mutor och bestickning, utpressning, favorisering och nepotism, svindleri och jäv. I definitionen av korruption inkluderas även förskingring.

Flera typer av korruption, såsom t.ex. mutor, kräver såväl en mottagare som en givare. IOGT-NTO-rörelsen anser att det är förkastligt både att ta emot mutor och att erbjuda sig att betala dem. Arbete mot korruption bör vara inställt på att minska möjligheterna att såväl ta emot som att ge mutor.

Korruption medför negativa effekter...

för samhället: Korruption hindrar såväl ekonomisk som social utveckling. Korruption hindrar även utvecklingen av en fungerande demokrati och gör stat och samhälle ineffektivt. Samtidigt bidrar dåligt utvecklade demokratiska institutioner och bristande demokratisk kultur till att korruptionen tillåts breda ut sig.

för individen: Korruption är en form av maktmissbruk. Den som utsätts för korruption utsätts för övergrepp och kränkningar.

för utvecklingssamarbetet: Korruption inom utvecklingssamarbete gör biståndet mindre effektivt och leder till att fattiga människor inte nås av verksamheten.

för svenskt folkrörelsebistånd och IOGT-NTO-rörelsen: Svenskt utvecklingssamarbete vilar ytterst på medborgarnas förtroende, därför är korruption skadligt för både svenskt utvecklingssamarbete som helhet och den egna organisationen.

3. IOGT-NTO-rörelsens förhållningssätt till korruption

IOGT-NTO-rörelsen erkänner varje människas rätt att inte utsättas för korrupt beteende. Korruption bryter mot grundläggande värden för organisationen, såsom rättvisa, värdighet, integritet, transparens och möjligheter till ansvarsutkrävande. Korruption innebär ett missbruk av förtroende eller position och leder till att människors rättigheter kränks.

IOGT-NTO-rörelsen har som grundläggande princip att aldrig acceptera korruption, samt att alltid agera och informera vid misstanke om korruption. Tillämpningen av denna princip kan i vissa fall, på kort sikt och i det enskilda fallet, leda till problem. Till exempel genom att verksamhet försenas, försvåras eller omöjliggörs. I jämförelse med den skada korruption orsakar – i samhället, för organisationer och individer – är det konsekvenser organisationen är beredd att acceptera.

Följande grundregler gäller IOGT-NTO-rörelsens antikorrupsionsarbete:

- **Aldrig acceptera.** Inom den egna organisationen eller de samarbetsprojekt vi stöder skall korruption aldrig accepteras.
- **Alltid agera.** All personal eller annan berörd part bör anmäla sina misstankar via visselblåsarfunktionen (se avsnitt 6 och 10) vid misstanke om korruption. Personal som kommer i kontakt med någon som har korruptionsanklagelser mot IOGT-NTO-rörelsen ideell förening eller någon samarbetspartner är skyldiga att anvisa denna person till vår visselblåsarfunktion, och vid behov vara aktivt behjälplig att göra detta. Varken personal eller anmälare behöver ta kontakt med någon chef, eller på något sätt söka tillåtelse för att göra en anmälan. När en anmälan inkommer till visselblåsarfunktionen agerar vi enligt den visselblåsarmanual som tagits fram för syftet.
Alltid informera. Vid korruption informeras givare och andra instanser enligt instruktionerna IOGT-NTO-rörelsens visselblåsarmanual.

4. IOGT-NTO-rörelsens målsättningar med antikorrupsionsarbetet

Vi har två målsättningar i vårt arbete mot korruption:

- 1) undvika och bekämpa förekomsten av korruption inom och i anslutning till den egna verksamheten
- 2) genom verksamheten bidra till att bekämpa korruption i de länder och i de sammanhang där organisationen verkar. Det är genom stödet till fattiga människors organisering i demokratiska former som IOGT-NTO-rörelsen ser att organisationen på lång sikt och strategiskt kan bidra till minskad korruption.

5. Tillämpningsområde

IOGT-NTO-rörelsens policy angående korruption är tillämplig i all verksamhet som IOGT-NTO-rörelsen bedriver och ska tillämpas av samtliga anställda, förtroendevalda, volontärer och praktikanter som företräder organisationen, såväl i Sverige som ute i världen. Regelverket kring korruption gäller även IOGT-NTO-rörelsens samarbetspartners. Samarbetspartners kan använda sin egen antikorrupsionspolicy om den kan anses möta samma krav som *IOGT-NTO-rörelsens Policy mot korruption*.

6. Ansvar och roller

Varje chef skall tillse att inom sitt ansvarsområde se till att denna korruptionspolicy är känd av medarbetarna, samarbetspartners, praktikanter och volontärer samt våra målgrupper, samt att säkerställa att den tillämpas i verksamheten.

Varje anställd är skyldig att tillämpa denna antikorrupsionspolicy i arbetet, inklusive att informera både samarbetspartners och målgrupper om IOGT-NTO-rörelsens syn på

korruption. Varje anställd är också skyldig att informera om visselblåsarfunktionen, och vid behov hjälpa den som behöver hjälp att göra anmälan.

Samverkanspartners skall tillämpa detta regelverk eller motsvarande gällande korruption i det utvecklingssamarbete för vilket de erhåller bidrag/stöd från IOGT-NTO-rörelsen. Med motsvarande menas här egen policy mot korruption tagen av samarbetspartnerns styrelse och godkänd av IOGT-NTO-rörelsen. Samarbetspartners är skyldiga att informera IOGT-NTO-rörelsen om varje misstanke om korruption inom sitt utvecklingssamarbete, och informera löpande om de utredningar och andra aktioner som görs.

7. Åtgärder för att förhindra korruption

IOGT-NTO-rörelsens arbete med att förebygga och hantera korruption sker på flera olika plan och delar inom verksamheten.

7.1 Vid verksamhetsplanering

- Vid framtagande av landstrategier och verksamhetsplaner (t.ex. utvecklingsprogram) ska korruptionsrisker tas hänsyn till och analyseras
- Om korruptionsrisken kan betecknas som hög ska en särskild beskrivning göras för hur denna risk kommer att hanteras inom verksamheten
- Vid behov ska specifika land/regionanvisningar för tillämpning av antikorrupcionspolicy utvecklas

7.2 Vid organisationsbedömning

För insatser som innebär medelöverföring (t.ex. inom projektstöd och i programverksamheten) ska analys och bedömning göras av samarbetsorganisationens kapacitet att hantera bidraget på ett tillfredsställande sätt

7.3 Handläggning/insatsbedömning

Vid bedömning av insats ska korruptionsrisken tas i beaktande. Planerad verksamhet ska ha tydligt formulerade beskrivningar av aktiviteter och mål.

7.4 Verksamhet/Verksamhetsuppföljning

- Vid misstanke om korruption ska, om så kan anses befogat, särskild extern revision av insatsen genomföras.
- Om bevis för misskötsel eller korruption framkommer ska övervägas att avbryta sitt stöd till insatsen. Om rättelse inte görs bör avtalet sägas upp och medel återkrävas.
- Kontroller (stickprov) med särskilt fokus på att upptäcka korruption ska genomföras inom utvecklingssamarbetet.

7.5 Anpassning av handledningar, blanketter, avtal och dokument

- IOGT-NTO-rörelsen ska genom avtal tydliggöra ansvarsfördelning för åtgärder och uppföljning när korruption misstänks.
- Handledningar, blanketter, avtal och dokument ska vara anpassade så att de tar hänsyn till och underlättar arbetet med att beivra korruption.

7.6 Allmänt

- Medarbetare har kunskap om IOGT-NTO-rörelsens Policy mot korruption.
- Det ska finnas tydliga rutiner och system för att hantera misstänkta fall av korruption.
- Dokumenterade rutiner, handledningar och blanketter som bidrar till att motverka korruption i verksamheten är kända och tillämpas inom organisationen.

8. Uppförandekod mot korruption

- Organisationen fördömer alla former av korruption vilket ska återspeglas i såväl anställdas som förtroendevaldas agerande.
- Anställda, praktikanter och förtroendevalda får inte delta i beslut eller förbereda beslut i fall där deras opartiskhet kan ifrågasättas
- Förtroendevalda och anställda ska inte för egen eller annan parts vinning utnyttja sin position i kontakter med anställda, partnerorganisationer eller andra personer/grupper.
- I egenskap av representant för organisationen ska gåvor från kollegor, partners eller andra inte accepteras, såvida kostnaden inte är ringa och är ett uttryck för uppskattning på en rimlig nivå.
- Mutor ska varken ges eller tas emot.
- I egenskap av representant för organisationen ska personer inte delta i aktiviteter som leder till personlig vinning.
- Anställda, praktikanter och förtroendevalda ska med omsorg hantera medel och material som anförtrotts denna och vara beredd på att under hela sitt uppdrag kunna redogöra för såväl finansiella medel som eventuellt materiel.

9. Korruption och utvecklingssamarbete

För att bekämpa korruption är följande grundläggande principer viktiga för utformningen av samarbetet:

Transparens – Verksamheten och utvecklingssamarbetet bör präglas av öppenhet gällande policys, strategier, planer, beslut, rapporter och finansiellfrågor. Transparens är avgörande för möjligheterna att bekämpa korruption. Genom möjligheter till insyn i verksamheten stärks kontrollen och förtroende skapas gentemot såväl anställda, givare och samarbetspartners som till de människor som verksamheten är till för.

Möjligheter till ansvarsutkrävande – För att kunna bekämpa korruption är det nödvändigt att ansvariga personer och organisationer kan ställas till svars för sina handlingar av de personer/grupper som gett dem förtroendet att leda verksamheten. Tydliga och väl dokumenterade beslutsstrukturer och mandat, samt administrativa strukturer som delar på funktioner kring ansvar och kontroll är viktiga förutsättningar för möjligheterna till fungerande ansvarsutkrävande.

Deltagande – att målgruppen och andra relevanta grupper har ett verkligt ägandeskap och inflytande över alla relevanta processer i utvecklingssamarbetet är en förutsättning för att det i praktiken ska vara möjligt att bekämpa korruption. Deltagandet behöver bygga på principer om icke-diskriminering vara inkluderande och att ta hänsyn till att olika gruppers och individers förutsättningar att delta kan vara olika beroende på kön, etnicitet, ålder, inkomst etc.

10. Implementering och uppföljning

IOGT-NTO-rörelsen har en visselblåsarkanal genom vilken vem som helst kan skicka in ett klagomål. Det finns två sätt att anmäla: genom webbsidan <https://iogtntororelsen.se/whistleblower> eller via epost whistleblower@iogtntororelsen.se.

All personal är skyldig att anmäla korrupktion eller andra missförhållanden genom denna kanal. Man behöver inte be om tillåtelse från sin chef. Om personal ändå går till sin chef skall de gemensamt anmäla detta genom visseblåsarkanal.

All personal är också skyldig att hjälpa utomstående att anmäla alla fall av korrupktion genom denna kanal. Att underlåta eller aktivt förhindra någon göra detta kan i sig betraktas som korrupktion. När personal hjälper en utomstående att anmäla korrupktion så lyder denna personal under absolut tystnadsplikt. Personal skall alltså inte rapportera dessa fall till sin chef. Detta av hänsyn till konfidentialitet samt anmälarens integritet och säkerhet.

När en anmälan görs genom visseblåsarfunktionen skall den hanteras enligt den visseblåsarmanual *Incident Response Mechanism – Manual* som vägleder utredningsarbetet och de principer som gäller för detta. Utredningar skall genomföras konfidentiellt för att skydda både anmälare och den eller de som eventuellt står anklagade för oegentligheter.

Enligt denna manual så leder respektive avdelningschef normalt utredningsarbetet av korrupktion och andra incidenter. Detta arbete kan delegeras vidare till regionchefer. Detta arbete övervakas av en Undersökningskommitté (*eng. Investigation Committee*). I det fall avdelningschefen på något sätt kan anses jävig kan den berörda avdelningschefen eller Undersökningskommittén begära hos Styrelseordföranden eller Generalsekreteraren att annan person eller utomstående person (exempelvis extern revisor) kan leda utredningen.

Styrelsen godkänner både visseblåsarmanualen samt sammansättningen av Undersökningskommittén.

Appendix Antikorrupsionspolicy

(Notera: ej aktuell efter 2020-05-01 då Utredningskommittén och visselblåsarfunktionen skall vara operativa)

IOGT-NTO-rörelsen ideell förening

IOGT-NTO-rörelsens förhållningsätt är att aldrig acceptera korruption, vare sig det sker inom den egna organisationen eller de samarbetsprojekt som stiftelsen stöder.

11. Kontaktkedja

- Vid misstanke om korruption eller andra oegentligheter ska berörd part ta kontakt med närmsta ansvarig chef för verksamheten.
- Är händelsen kopplad till någon av de internationella partnerorganisationer som ligger under regionkontoren, eller regionkontorens egen verksamhet, tas kontakt i första hand med ansvarig Regional Representant.
- Den Regionala Representanten informerar vidare till ansvarig chef på huvudkontoret i Sverige som i sin tur informerar föreningens styrelse.
- Om rapportören av något skäl inte vill gå via Regional Representant kan kontakt tas direkt med ansvarig chef i Sverige alternativt med Generalsekreteraren för organisationen.
- Kommer rapporten från en så kallad visselblåsare, inom eller utom organisationen, ska hans identitet skyddas i så stor utsträckning som möjligt.
- Under utredning ska även den eller de som står anklagad skyddas och spridning av information om händelsen minimeras.

12. Åtgärd:

- Vid rapport från visselblåsare ska mottagaren försöka få fram så mycket information som möjligt om händelsen samt verifiera källans trovärdighet.
- Ansvarig chef ska så snart som misstanke om korruption eller annan oegentlighet rapporterats in eller upptäckts skriva en händelserapport. Denna ska sedan ligga som underlag för beslut om vidare åtgärder tillsammans med ansvarig chef i Sverige samt Generalsekreterare och styrelse.

13. Mall vid anmälan om misstanke om avvikelse:

1. Vilket kontor/lokal samarbetspartner misstanken rör
2. Vilken typ av ekonomiskt anslag
3. Kort beskrivning av aktuell misstanke
4. Datum när misstanken uppdagades
5. Beskrivning av hur misstanken uppstod
6. Information om utredning startats
7. Information om polisanmälan skett
8. Information om vilket eventuellt belopp ärendet rör
9. Beskrivning av hittills vidtagna samt planerade åtgärder